

koulusta työelämään

Teksti Jari Klemetti Kuvat Janne Ruotsalainen ja Jari Klemetin kotialbumi

”Elämän-
kokemukset ja
oman ajattelun
kehittäminen
olivat parasta
opiskelija-
vaihdossa!”

- Unelmoin siitä,
että voin kehittyä
ajattelijana
ja ihmisenä,
tuumaa filosofiaa
pääaineenaan
opiskellut Jari
Klemetti.

Cp-vammainen **Jari Klemetti**, 36, on maisterismies, pääaineena filosofia. Espanjan kielen opinnot ovat vieneet sotkamolaissyntyisen tamperelaisen useaan otteeseen Espanjaan ja antaneet oivan tilaisuuden vertailla kahden maan kulttuuria, elämää – ja myös asenteita vammaisuuteen. Klemetin kokemukset ovat rohkaisevia.

Kahden kulttuurin välissä

näkee elämän rikkauden

Jari Klemetti
suosittelee
opiskelijavaihtoon
lähtöä lämpimästi
myös vammaisille
opiskelijoille.

"NIMENI ON Jari Klemetti ja opiskelen tällä hetkellä Turun yliopistossa pääaineena espanjan kieltä. Kuten kaikkien meidän taustalla, niin minunkin kohdalla kyse on elämäntarinasta, jossa eri vaiheiden kautta olen päätynyt Turkuun opiskelemaan monia eri aineita.

Vuonna 2003 opiskelin Jyväskylässä filosofiaa pääaineena ja tuolloin minulle tuli mieleen **Antero**-ukkini neuvo, siitä, että jos joskus olisi tilaisuus lukea espanjaa, se kannattaisi tehdä. Niinpä sitten hakeuduin samana vuonna Erasmus-vaihto-ohjelman kautta Santiago de Compostelan vanhan kaupungin kauneutta ihailevaksi opiskelijaksi. Tämän elämismaailmaani syvästi vaikuttaneen vuoden jälkeen valmistuin yhteiskuntatieteiden maisteriksi vuoden 2006 alussa.

Tämän jälkeen muutin 2007 Jyväskylästä puolisoni **Leenan** kanssa Tampereelle, jossa kiinnostuin edelleen espanjankielen opiskelusta. Niinpä tein Tampereen yliopistossa perus- ja ai-

neopinnot, mutta koska espanjaa ei opeteta pääaineena Tampereella, siirryin Turun yliopistoon espanjan pääaineopiskelijaksi vuonna 2011.

HALUSIN EDELLEEN nähdä ja kokea elämää erilaisen kulttuurin keskellä ja siksi suuntasin Cádizin rannoille Espanjan Andalusiaan toiseen vaihto-opiskelujakssoon. Nyt kun mietin 2015 tätä matkaa erilaisten yliopistojen ja niiden ympäröimien yhteisöjen elämäntapojen kautta, olen sitä mieltä, että itse tutkintoa tai työelämää tärkeämpää on ollut erilaisten kokemusten avulla ajattelemaan oppiminen ja siinä kehittyminen. Se ei olisi ollut mahdollista ilman toisia eri lailla ajattelevia omista lähtökohdistaan yhteisen maailman näkeviä ihmisiä.

Ajattelen että nykyään tietoa on niin paljon nopeasti tarjolla, että joskus voi olla vaikeaa tietää, mitä siitä ajattelee ja ovatko ajatukset omia tai puoltaako niitä vain yhteisön mukana. Siksi eri asioiden opiskelu osana omaa elämänpolkua

on ollut minulle arkipäivän keino huomata oma ja toisten erilaisuus eri ideologioiden ja puheiden keskellä.

Varsinaiseen alaani filosofiaan liittyen ajattelen eksistentialismin hengessä, että ihmisen tulee olla elämässään vapaa ja muille ihmisille heidän vapauden salliva. Tässä kohtaa en puhu tittleleistä tai rahasta, enkä näe vapautta taloudellisesta menestyksestä seuraavana elintasokilpailuna vaan itsenä olemisesta ja muiden erilaisuuden hyväksymisestä omassa ajattelussaan.

Pohjimmiltaan vain ajattelu on ainut asia missä voimme olla vapaita. Unelmoin siitä, että voin kehittyä ajattelijana ja ihmisenä ja että voisin puolestani auttaa yhteisöäni ymmärtämään erilaisuuttamme niillä taidoilla, joita olen sitä oppinut. Mieluiten haluaisin jonkun kirjoittamiseen liittyvän työn.

KERTOMAANI ERILAISUUTEEN liittyen minulla on ollut koko elämän kestävä muista ihmisistä minut näkyvästi erot-

”Suomen hyvä puoli on itsenäisen elämän mahdollistava sosiaaliturva.”

Pohjois-Espanjan sijaitsevan Santiago de Compostellan symboli on valtava katedraali. Kaupunki tunnetaan apostoli Pyhän Jaakobin pyhiinvaelluksen päätepiirteenä.

tava piirre. Syntymästäni asti mukana seuranneen cp-vamman seurauksena istun pyörätuolissa. En silti näe tai koe muille näkyvää cp-vammaani siksi syyksi, joka erikseen tekisi minusta erilaisen ihmisen. Olen kaikkien muiden tapaan erilainen elämäkokemuksistani syntyvän ajattelun vuoksi, johon toki eläminen vammaisena ”terveiden” yhteisössä on vaikuttanut.

Elämäkokemukset ja oman ajattelun kehittäminen lienevät parhaat syyt opiskelun lisäksi myös minulle vaihto-opiskeluun hakeutumiseen. Sain kokea miten Cádizissa ihmiset jäivät vielä tunnin jälkeen keskustelemaan demokratian olemuksesta, kun Suomessa he lähtevät nopeasti takaisin omiin elämiinsä. Olen myös saanut kokea, miltä tuntuu olla Santiago de Compostelassa vuosia vaihto-opiskelun jälkeen oman bändin rock-keikalla omia lauluja esittämässä.

MIELESTÄNI KAIKENLAINEN ”näkyvä erilaisuus” kuten cp-vamma voi asettaa

ihmisen tilanteeseen, jossa hän joutuu ensin oivaltamaan että monesti yhteinen tietoisuus tuottaa pelkkiä sosiaalisesti hyväksytyjä luuloja, jotka kannustamisen sijaan vain lannistavat ja loke-roivat ihmisen.

Muistan hyvin esimerkiksi ne kielteiset asenteet kun olin lähdössä ensimmäistä kertaa vaihtoon Santiago de Compostelaan (tai nyt myöhemmin Cádiziin). Vedottiin milloin kaupungin mäkisyyteen ja espanjalaisen maailman portaisiin tai yleisesti ottaen vammaisuudesta johtuvaan fyysiseen heikkouteen. Valitettavasti vain pieni osa tuosta puheesta syntyy aidosta välittämisestä minusta ihmisenä.

Jos tämä teksti tavoittaa ketään opiskelijavaihtoon lähtöä harkitsevaa vammaista tai tervettä, niin suosittelen sitä lämpimästi. Näistä ensimmäisille haluan sanoa että aina voi kuunnella ihmisiä, mutta siinä määrin kun heidän puheensa pohjaa annettuihin ennakkoluuloihin ei niihin kannata uskoa. Mäet

ovat todellisia ja hankalia pyörätuolissa liikkuvalla, mutta ne eivät kuitenkaan voi olla este elämän näkemiselle. Lähes aina löytyy kiertotie joka mahdollistaa kokemusten ja ymmärryksen kasvamisen. Sitä paitsi maailmassa ei ole kaupunkia jossa ei olisi mäkiä, portaita tai siellä eläviä ihmisiä erilaisine heikkouksiksi nimettyine piirteineen.

MATKUSTAMISESTA haluan sanoa yleisesti sen, että kun vierailaan eri kaupungeissa lyhyen aikaa, on tuurista kiinni minkälaisia ihmisiä kohtaa ja millaisen kuvan kaupungista tai kulttuurista heidän kauttaan saa.

Olin vuosina 2003-2004 Santiago de Compostelassa Galician pääkaupungissa ja häkellyn sen kauneudesta edelleen siellä vieraillessani. Galicia on ollut vuodesta 1981 Espanjan itsehallintoalue, jolla on oma kieli ja historia itsenäisenä kuningaskuntana. Galician kieltä oli satoja vuosia sorsittu Espanjan syntymisen jälkeen ja esimerkiksi dik-

– Tutkintoa tai työelämää tärkeämpää on ollut erilaisten kokemusten avulla ajattelevaa oppiminen ja siinä kehittyminen, Jari Klemetti tuumaa.

taattori **Francon** säätämien yläluokkaa suosivien lakien mukaan (1935-1978) sen puhuminen oli kiellettyä väkivalan uhalla. Siksi kielipoliittiset ja yhteiskuntaluokka kysymykset ovat keskeisiä myös yliopisto opiskelussa.

Vammaa olennaisempaa oli paikallisille tietää miten ajattelen maailmasta, mitä puoluetta äänestän Suomessa, mitä äänestäisin Espanjassa ja ymmärränkö paikallisen oman kielen tärkeyden osana ihmisten ajattelua. Olihan niitä edellämainittuja mäkiäkin, mutta minä sain ihmisiltä apua ja ymmärrystä sitä tarvitessani.

Olen palannut myöhemmin monta kertaa Santiagoon ja näistä ikimuistoisin kerta oli se oman bändin keikka vuonna 2010.

CÁDIZ, JOSSA OLIN puolisoni Leenan kanssa yhdeksän vuotta myöhemmin, jäi mieleeni suurien persoonien, flamencon ja vallitsevan yhteiskunnallisen tilanteen kautta. Santiago de Compostelaan verrattuna tuo saarelle noin 1 000 vuotta ennen ajanlaskun alkua

perustettu kaupunki on kulttuuriltaan selkeämmin espanjalainen.

Minua varoitettiin vanhan kaupungin kapeista kävelyteistä, mutta sain ilokseni huomata, etten kokenut siellä liikkumista yksinkään niin hankalaksi kuin olin kertomusten pohjalta luullut. Vaikka toki Leenan apu teki Cádizissa elämisestä helpompaa. Lisäksi etäisyydet vanhassa kaupungissa eri paikkojen välillä olivat niin pienet, että itsenäinen liikkuminen tuolla oli mahdollista.

Koska osasi jo espanjaa, oli opintoryhmään pääsy helppoa. Yhteiskuntatieteiden laitoksella oli paljon sydämelisiä ihmisiä. Eri puolilla Espanjaa olevi Santiago de Compostelaa ja Cádizia ei sijaintinsa ja erilaisen kulttuurin vuoksi ole mahdollista verrata suoraan keskenään, mutta kummassakin paikassa filosofian laitoksella opiskelussa korostui tietty yhteiskunnallisuus ja poliittisuus, joita itse pidän hyvinä asioina.

AJATUKSET OIKEUDENMUKAISUUDESTA, tasa-arvosta ja demokratiasta korostuivat Cádizissa jopa Santiagoa enem-

män. Toisaalta vuosi 2003 oli Espanjalle parempaa aikaa kuin nykyisen eurolaman aika, joka näkyi joka paikassa kaduilla ihmisten olemuksessa ja puheissa kuppiloissa kuin myös yliopisto-opetuksessa. Mieleeni jäivät mielenosoitukset tasa-arvoisemman yhteiskunnan, kaikkien asumisoikeuden, julkisen koulutuksen ja terveydenhuollon puolesta. Kun näkee kadulla asuvan jalattoman miehen antautuneen hymyn tämän saadessa euron almunan turistilta tai kokonaisia perheitä teinistä vaariin ilman asuntoa, ymmärtää pohjoismaisen sosiaaliturvan tärkeyden tasa-arvoisen elämän turvaajana kulttuurissamme. Cádizissakin perhe ja naapuri yhteisö keräsivät kolehdin iäkkään naisen pyörätuolia varten.

JOS SUMMAA Espanjassa ja Suomessa elämisen vammaisuuden kokemisen kannalta, yllätyin siitä, ettei Espanjassa ollut niin vaikeaa liikkua kummallakaan kerralla kun oli puhuttu. Sani-teettitiloja löytyy paljon enemmän tilaa tarvitseville liikuntarajoitteisille. Koen myös että Espanjassa oli jossain mää-

”Vammaa olennaisempaa oli paikallisille tietää miten ajattelen maailmasta.”

- Espanjassa voi pyörätuolillakin mennä kukkukoillekin, jos on halua ja hyväsydämissiä ystäviä, Jari Klemetti kehuu.

rin Suomea hyväksytympää olla se persoona, joka haluaa olla vammaisuudesta riippumatta.

Suomen hyvä puoli on puolestaan itseenäisen elämän mahdollistava sosiaaliturva ja vaihto-opiskelijoiden kannalta monipuolinen kielitaito, sekä asumisjärjestelyt. Toisaalta edes Suomen opiskelupaikat eivät välttämättä ole esteettömiä. Esimerkiksi Turun yliopisto ja eri kielten opiskelupaikat ovat hyvin esteellisiä, portaiden ja mäkien täyttämisiä sokkeloita, joihin päästäkseen joutuu tilaamaan taksin 400 metrin matkan vuoksi.

Toinen asia on vammaisten ihmisten hyväksyminen osana yhteisöä. Laman täyttäessä leikkauspuheilla valtamedian ja tehdessä monen ihmisen arjesta kamppailua, kovat arvot nousevat pintaan. Ainoa niistä kärsivä vähemmistö ei ole maahanmuuttajat. Olen seurannut osittain kauhuissani ja osittain epäuskoksenakin mediassa ollutta puhetta siitä, miten opiskelijoiden asuntojen kalleus olisi liikuntarajoitteisten vika, kun he vaativat paremmin pyörätuolilla liikkumiseen soveltuvia tiloja.

Oikeastihan kyse on vain järkevästä ja tasa-arvoisesta rakennussuunnittelusta.

TÄLLAISESTA PUHEESTA tulee vähän sellainen olo, että siinä käännetään huomioi kokonaan muualle todellisista poliittisista epäkohdista. Epäoikeudenmukaisen syyttämisen lisäksi näen siinä myös vakavaa eriarvoisuuden ja liikuntarajoitteiden vahvistamista säästöpuheen keinoin.

Ajattelen niin, että suuri osa omaan vammaani liittyvistä vaikeuksista yhteisössä johtuu tietyistä asenteista syntyvästä puheesta, jossa monesti tietämättömydestä johtuen tietty ryhmä alistetaan heille saneltuun vammaisuuden rooliin.

Esimerkiksi monesti se käsitys, minä itse koen vammaan liitettävän, on se, ”ettei vammainen pysty”. Tuon ajattelun voisi helposti kumota esteettömällä ympäristöllä, jossa liikuntarajoitteinen ihmisen pystyy toimimaan autonomisesti, tulemaan ja menemään oman kykynsä mukaan kuten muutkin. Tällöin liikuntarajoitteisen syrjäytymisriskin sijaan

avoimista kohtaamisista syntyvien jaettujen arkikokemusten avulla vammaisuutta vääristävät asenteet muuttuisivat jo saavutettua kehitystä suotuisammaksi.

HALUAN VIELÄ korostaa, että jokainen meistä tarvitsee toisen apua ja läheisen seuraa elääkseen. Myös minä olen saanut apua tuntemattomilta, ystäviltä ja läheisiltä. Esimerkiksi Cádizin vuonna minua auttoi Leena, enkä ilman hänen apuaan olisi nähnyt kaikkea sitä värikkyyttä, en esimerkiksi olisi kokenut Granadan symbolin, Alhambbran tornin, huipulta sitä, miten taivaanpuna värjää lumiset vuoret yön ottaessa pikkuhiljaa koko linnoituksen haltuunsa.

Samoin Santiagossa sain apua ja ymmärrystä opintojeni alussa kohtaamaltani elämänystävältäni **Jarnolta**. Eläessäni kummassakin espanjalaiskaupungissa ja Suomessa olen saanut apua toisilta ihmisiltä ja olen kiitollinen siitä. Kaikkien opiskelussa ja sen ulkopuolella kohtaamieni ihmisten avulla olen voinut kehittyä ja kasvaa siksi ihmiseksi mitä olen.” ●